

Comunitat Autònoma / Departament / Estat	CATALUNYA
Municipi	TORTOSA
Edifici	Catedral de l'Assumpció de la Mare de Déu
Direcció	
Coordenades	40.814238 0.521737
Protecció	<p>Bé: Església Catedral de Santa Maria Comunitat Autònoma: C. A. Catalunya Província: Tarragona Municipi: Tortosa (Baix Ebre) Categoria: Monument Codi: (R. I.) - 51 - 0000923 - 00000 Registre: (R. I.) REGISTRE BIC IMMOBLES: Codi definitiu Data de Declaració: 03-06-1931 Data Butlletí Declaració: 04-06-1931 Font: Ministerio de Cultura (2007)</p>

Catedral de Santa Maria. La parròquia està sota l'Advocació del Sant Crist

Altitud: 12 metres.

Església catedral amb l'interior gòtic (1347-1597) i amb restes romàniques visibles als murs i capitells del claustre; hi figura la data de l'inici: 1158. Consta de tres naus de cinc trams separades per robustes columnes fasciculades; estan cobertes amb voltes ogivals excepte el tram dels peus que es va cobrir amb una volta de canó de cassetons al segle XVIII; els arcs formers i els cinc torals són tots d'arc apuntat; la capçalera, única per a les tres naus, és poligonal; amb tot, la nau central té un presbiteri poligonal de nou costats, els dos primers de cada banda més llargs que els altres; la seva volta de creueria és més baixa que la de la nau i, al damunt de l'arc presbiteral, hi ha obert un gran rosetó; no té transsepte. A l'inici de la construcció l'estil gòtic rebé influència francesa, però s'acabà segons l'estil català. Té un claustre gòtic amb diverses làpides, una d'elles trilingüe del segle VI.

La façana principal barroca fou aixecada entre el 1620-1757; ha restat inacabada; té uns accessos laterals per dues altes graderies oposades. Hi ha oberts tres portals rectangulars amb columnes adossades als muntants, en el central d'ordre jònic, als laterals, corinti; té un entaulament amb un frontó arquejat truncat damunt el portal principal; les fornícules al damunt dels tres portals han restat buides, la central queda emmarcada per columnes salomòniques. Tot el frontis presenta un parament de grans carreus ben escairats amb columnes corínties i pilastres que el recorren de dalt a baix amb entaulament sota cornisa decorat i motllurat; per coronament s'ha limitat a una cornisa horitzontal doble i motllurada. Una segona portalada també barroca es troba oberta al claustre, coneguda com la porta de l'Olivera; fou feta entre el 1710 i el 1718 segons traceria de Pau Simó.

La capella del Sagrari és constituïda com a parròquia del Sant Crist; és d'estil neoclàssic, del 1829, i es troba situada al costat de llevant del claustre.

Dimensions: 71'22 x 11'33 x 23'43 metres respectivament de llargada, amplada i alçada; la llargada de la nau central fins al fons del presbiteri fa 57'22 metres; la llargada total inclòs el deambulatori que es troba darrera l'altar major i fins al fons de la capella central de l'absis 71'22 metres; amplada total de les tres naus: 24'47, i des del fons de les capelles laterals: 34'10 metres.

Guarda retaules gòtics: políptic de Santa Maria de fusta policromada del 1350 a l'altar major presidit per la imatge gòtica de la Mare de Déu de les Estrelles; el de la Transfiguració, atribuït a Jaume Huguet o als Vergós. Retaules barrocs: el de la Mare de Déu de la Cinta del 1822 dins la capella homònima (1672-1725) obra de Diego Martínez; el del Roser i el de la capella de Sant Josep. Sepulcre gòtic de Joan de Girona. Pica baptismal del 1394-1416 procedent del castell de Peníscola amb relleus que representen temes heràldics del papa Benet XIII. Trones gòtiques del segle XIV amb relleus que decoren externament l'escala i la trona.

Arquitectes: Benet Basques de Montblanc; Antoni Guasc o Guarc (1345); mestre d'obres Benet d'Alguaire (1366-81); pel que fa a la façana, Martí d'Avària (1625), Roc Xambó (1718-55) i Antoni Ferrer (1755-75).

Campanar aixecat entre el 1708 i el 1728, inacabat, ja que només en sobresurt la cel·la en lloc de tenir una alçada d'uns 60 metres com estava projectat; la cel·la de planta rectangular (7'00 x 7'75 m) es troba situada sobre l'ala dreta dels peus de l'edifici, al seu angle sud, amb finestres d'arc de mig punt, dues a cada cara menys a llevant on n'hi ha tres; els seus murs són de carreus ben escairats de pedra blanca i està coronada per una minsa cornisa i un terrat, tot plegat sense cap guarniment com si calgués completar-la amb elements concordants amb la resta de la façana de tons marronosos; hi pengen tres campanes grans i una matraca; al centre, no visibles des de l'exterior, hi ha cinc campanes petites pels tocs horaris a manera de carilló. Els pilars que formen les finestres mostren paraments de grans carreus ben escairats; la coberta està formada per un sostre modern horitzontal amb bigues de formigó. S'accedeix a la cel·la per una àmplia escala de cargol de pedra picada de graons triangulars, amb tres amples replans; arriba fins a l'alçada del rellotge; des d'allí fins a la cel·la hi puja una escala sobre voltes, estreta, amb barana de ferro.

Descripció

Campanes	<p>Segons MOREIRA la Catedral comptava amb deu campanes: les dos del rellotge (una de quarts i altra de les hores), una campana exterior o "Vedada", que anunciava el toc d'Alçar a Déu i altres senyals als campaners així com els tocs de mort, i un conjunt de set campanes en el campanar, de les quals les dues menors podrien repicar-se o voltar-se: la "Còrdula" o "Racona" i la "Naçarena" o "Portes". Les altres cinc voltaven únicament, amb l'excepció de la Cinta que podia tocar també batallades..</p> <p>Eren la "Prima", la "Càndia", la "Rúfola" (que seria gòtica i que és l'única de la qual es transcriu l'epigrafià "Cristus imperat - Cristus regnat - Cristus amb omni fulgore nos defendat"), l'"Agustina" i la "Cinta", la major.</p> <p>Aquestes campanes foren destruïdes en 1936, restant sols la "Vedada", fins i tot amb la seva instal·lació original. Aquesta campana, de les darreries del XIX té diverses característiques singulars: conserva una Crucifixió gòtica, probablement de la campana anterior, així com el jou de fusta i els ferratges que són al menys del XVIII. Finalment està feta per uns fonadors dels quals no teníem coneixement fins la data.</p> <p>En la sala de campanes hi ha ara huit: cinc penjades d'una biga de ferro, i utilitzades com a conjunt melòdic, per tocar els Goigs de la Mare de Déu de la Cinta, a cada quart d'hora, i tres campanes per voltar. Les cinc primeres són de 1940: dues fabricades per CONSTANTINO LINARES ORTIZ, de Carabanchel Bajo. i les altres tres pels HERMANOS ROSES de Silla. També varen fondre aquests en 1952 la campana major, tot i que figura la marca de l'instal·lador local, TALLERES CRONOS de Roquetes. És aquesta la major campana existent fins a la data actual de voltar complet i de perfil europeu.</p> <p>També hi ha un altra campana de 1824, procedent probablement del repartiment de campanes després de la guerra.</p> <p>En 1989 hi havia una campana més, fosa en 1941 pels BARBERI d'Olot, però ha sigut substituïda per una nova feta pels HERMANOS PORTILLA de Gajano en 1995.</p> <p>Curiosament CALVETE, que en 1991 transcriu com sempre textos remesos per la Catedral sense esmentar l'origen, diu que "<i>Solamente hay una campana antigua, que se llama Nuestra Señora de la Cinta, y otras del siglo pasado. Se desconocen más datos de las mismas</i>" la qual cosa, com hem vist, no correspon a la realitat.</p>
Fotos	54
Tocs actuals de campanes	El petit ordinador s'encarrega d'uns quants tocs ordinaris, sense relació amb els tocs tradicionals. També interpreta, a cada quart d'hora, amb les cinc campanes fixes, parts de la melodia dels Goigs de la Mare de Déu de la Cinta.
Conservació, manteniment	<p>Les dues campanes menors de volteig continuen girant, tot i que la mitjana, refosa, es belluga ara amb un motor d'impulsos. La gran, però, està immobilitzada, per un excés de previsió.</p> <p>Els malls de les campanes dels quarts han sigut substituïts per electromalls.</p> <p>Una interessant característica del campanar és l'existència de forats de bastida verticals, damunt les campanes, per permetre tant la seva conservació com el desmuntatge i pujada.</p>

Propostes	<p>Es proposa una àmplia restauració del conjunt. En primer lloc cal recordar que segons les dades transmises per MOREIRA totes les campanes voltaven completament. Amb la tecnologia actual es pot restaurar el conjunt existent de vuit campanes, de manera que voltessin totes, no sols mantenint sinó augmentant el conjunt anterior a la guerra.</p> <p>Les campanes estarien ubicades als finestrals, però darrere d'una fina xarxa d'acer inoxidable, de manera que quedessin protegides contra les aus. Aquesta xarxa no hauria de limitar el volteig complet fins i tot de la campana major, la qual cosa suposa que cal recular els suports dels eixos per permetre aquest toc circular.</p> <p>Totes les campanes han de ser netejades, per dintre i per fora, per recuperar la sonoritat original.</p> <p>Totes les campanes han de ser dotades de jous de fusta, seguint el model de la Vedada, mantenint les característiques de forma, perfil i relació de contrapès.</p>
	
	<p>Totes les campanes han de poder oscil·lar i voltejar completament. Inclòs, els motors permetran que les campanes puguin romandre parades invertides, entre toc i toc així com per als tocs de difunts. En conseqüència hauran de ser dotades de motors d'impulsos programables. Les cinc campanes procedents del carilló així com la Cinta seran dotades igualment d'electromalls per permetre tocar tant els Goigs de la Mare de Déu com altres senyals. En tots els casos els motors, i en el seu cas els electromalls, estaran ubicats al costat esquerre, dotant les campanes d'un braç metàl·lic per permetre el toc manual en el costat dret. Els mecanismes reproduiran els tocs tradicionals i no impediran els tocs manuals.</p> <p>Respecte al rellotge, no sols en desús sinó de complicat manteniment, sembla adient desmuntar-lo i exposar-lo en altra part de la catedral, degut al seu interès tècnic.</p> <p>En conseqüència la sala de campanes quedarà neta tant de les bigues metàl·liques i de fusta que l'ocupen al mig com de la petita habitació del rellotge.</p> <p>Des d'un punt de vista arquitectònic caldria avaluar la possibilitat de recreïxer un cos més el campanar, reproduint les finestres actuals, per permetre una millor difusió dels sons de les campanes. No obstant, en cas de mantenir l'estat actual, i a banda de tancar les obertures amb la xarxa metàl·lica esmentada, seria convenient modificar el sostre de la sala, fins i tot recobrint-la d'una volta, per millorar la sonoritat de les notes agudes del conjunt. Igualment caldria posar murs baix de les campanes, d'una alçada aproximada de 150 cm per augmentar la reverberació dels harmònics baixos dels bronzes.</p> <p>Ha d'assegurar-se l'accés a la planta superior, així com mantenir expedit els forats de les bastides verticals, damunt de cada un dels arcs, per a poder efectuar el manteniment de les campanes (pujades, baixades, desplaçaments).</p>
Autors de la documentació	QUIXAL SAN-ABDON, Josep Manuel
Data	13-03-2014

Campanes desaparegudes

Localització	Campana	Fonedor	Any fosa	Diàmetre (en cm)	Pes
--------------	---------	---------	----------	------------------	-----

	Tèrcia (refosa)	MARTÍNEZ, VICENT	1597		
	La Vedada (refosa)	MARTÍNEZ, VICENT	1597		
	La Córdula (refosa)	BARBERÍ, HIJOS DE ESTEBAN	1941	118	951
	Maria de la Cinta	BARBERÍ, HIJOS DE ESTEBAN	1943	140	1589

Campanes actuals

Localització	Campana	Fonedor	Any fosa	Diàmetre (en cm)	Pes
espanya en la coberta	La Vedada	TRAVER, VALENTIN Y HERMANO	1894	44	49
Sala de campanes	Carilló del rellotge (A)	DE LINARES ORTIZ, CONSTANTINO (CARABANCHEL BAJO)	1940ca	54	91
Sala de campanes	Carilló del rellotge (B)	ROSES, HERMANOS (SILLA)	1940	59	119
Sala de campanes	Santa Bàrbara (1)	GUILLEM, ANTONIO BELTRÁN	1824	60	125
Sala de campanes	Carilló del rellotge (C)	ROSES, HERMANOS (SILLA)	1940	65	159
Sala de campanes	Carilló del rellotge (D)	DE LINARES ORTIZ, CONSTANTINO (CARABANCHEL BAJO)	1940	80	296
Sala de campanes	Carilló del rellotge (E)	ROSES, HERMANOS (SILLA)	1940	95	496
Sala de campanes	La Córdula Càndia (2)	PORTILLA, HERMANOS (GAJANO)	1995	119	976
Sala de campanes	Maria de la Cinta (3)	ROSES, HERMANOS (SILLA)	1952	173	2998

Relotges

<u>Relotge mecànic (1)</u>	Existent Parat
Autor	BLASCO, MANUFACTURAS
Empresa de manteniment	BLASCO, MANUFACTURAS
Data de construcció	
Descripció	La Catedral compta amb un magnífic rellotge mecànic, de factura industrial, que gestionava, mitjançant un complex sistema de transmissió el toc de certes melodies per als quarts. Tant el rellotge com les transmissions romanen pràcticament intactes, tot i que en desús, amb l'excepció dels malls, que han sigut mutilats, sense desmuntar-los.

Información completa: [Catedral de l'Assumpció de la Mare de Déu - TORTOSA \(CATALUNYA\)](#)

PDF (14-06-2026)